

Een overlijden en nu?

Dit boekje kan u helpen bij het
afhandelen van zaken na een overlijden.

Woord vooraf

"Ieder afscheid is het begin van iets nieuws."

Door het overlijden van een dierbare breekt er een verdrietige en moeilijke periode aan. Wanneer men in rouw is, is het lastig om het normale leven weer op te pakken.

Helaas moet er na een overlijden ook veel geregeld worden.

Dit is moeilijk, zeker door de emoties die een grote rol spelen.

Hierdoor is het vaak moeilijk om alle zaken te regelen.

Maar ook de onbekendheid met de materie maakt het moeilijk om zaken af te wikkelen na een overlijden.

Dit alles kan een zware belasting zijn na zo ´n groot verlies; de combinatie van emoties en zakelijke rompslomp vergen erg veel aandacht en energie.

Om alle zaken weer op de rit te krijgen en overzicht te krijgen in de wirwar van zaken na zo ´n ingrijpende gebeurtenis is dit boekje opgesteld. Dit boekje kan u helpen bij het afhandelen van zaken na een overlijden. Het bevat belangrijke zaken voor uw persoonlijke situatie.

Mocht u naar aanleiding van dit boekje nog vragen of opmerkingen hebben dan kunt u contact met Consendo, uw steun voor nu en later, opnemen. Wij zijn u graag behulpzaam bij het afwikkelen van de zakelijke rompslomp na een overlijden.

Noortje Rutten

Vaststellen erfgenamen

Inleiding

Als men overlijdt, gaan alle bezittingen en schulden naar de erfgenamen. Dat wil zeggen dat de nalatenschap (alle bezittingen en schulden van de overledene) dient te worden verdeeld onder degenen die erfgenaam zijn. Belangrijk is dus om vast te stellen wie de erfgenamen zijn. Om te bepalen wie de erfgenamen zijn is het belangrijk om eerst vast te stellen of de overledene wel of geen testament heeft gemaakt. Hiervoor dient men het Centraal Testamenten Register (CTR) te raadplegen. Indien de overledene geen testament heeft gemaakt, worden de erfgenamen door de wet bepaald. Indien de overledene een testament heeft opgesteld, worden de erfgenamen bepaald door het testament.

Centraal Testamenten Register (CTR)

Inzage in het Centraal Testamenten Register kan via de notaris gebeuren, maar het is ook mogelijk om zelf een CTR-inzage te doen. Hiervoor dient u een schriftelijke aanvraag in te dienen bij het CTR. Deze aanvraag dient tezamen met een kopie van het uittreksel uit het overlijdensregister te worden ingestuurd naar:

Centraal Testamenten Register
Postbus 19398
2500 CJ Den Haag

De aanvraag voor de inzage is gratis en u krijgt binnen een aantal werkdagen schriftelijk bericht terug. Uit deze inzage wordt duidelijk of de overledene wel of geen testament heeft gemaakt.

Erfgenamen volgens de wet

Als de overledene geen testament heeft gemaakt, regelt de wet bij overlijden precies wie de erfgenamen zijn en voor welke delen zij erven. Dit wordt het versterferfrecht genoemd.

De wet kent vier groepen erfgenamen die achtereenvolgens erven uit de nalatenschap van de overledene:

1. de echtgenoot van de overledene tezamen met diens kinderen;
2. de ouders van de overledene tezamen met diens broers en zussen;
3. de grootouders van de overledene;
4. de overgrootouders van de overledene.

Pas als er in de eerste groep geen erfgenamen aanwezig zijn, wordt er gekeken of er bloedverwanten in de tweede groep aanwezig zijn; vervolgens wordt gekeken naar de bloedverwanten in de derde groep en als daar geen bloedverwanten zijn wordt gekeken naar de vierde en laatste groep.

Overlijden met achterlating van echtgenoot en kinderen

Als men komt te overlijden en een echtgenoot en kinderen als erfgenamen achterlaat, geldt de wettelijke verdeling. Deze wettelijke verdeling houdt in dat de langstlevende alle goederen krijgt toebedeeld onder de verplichting om alle schulden te betalen. De kinderen zullen genoeg moeten nemen met een erfdeel, dat wordt omgerekend in geld en pas door de kinderen kan worden opgeëist bij overlijden, faillissement of schuldsanering van de langstlevende.

Erfgenamen volgens testament

Indien de overledene een testament heeft gemaakt, is het testament bepalend voor wie er erfgenaam is. Dit wordt het testamentaire erfrecht genoemd.

Men kan helemaal zelf bepalen wie er wel en wie er niet erft, met dien verstande dat kinderen altijd een beroep op hun legitieme portie kunnen doen. Ook de partner heeft bepaalde rechten, de zogenaamde andere wettelijke rechten.

Legitieme portie

Indien men de kinderen onterft, zijn zij geen erfgenaam meer. Maar zij kunnen wel een beroep doen op hun legitieme portie. Door een beroep op de legitieme portie te doen kunnen zij een geldbedrag opeisen ter grootte van de helft van het erfdeel, waarop zij recht gehad zouden hebben indien men ze niet onterfd had. De kinderen krijgen hun legitieme portie niet vanzelf. Zij moeten dit recht claimen binnen vijf jaar na het overlijden van hun ouder.

Andere wettelijke rechten

Als men in het testament heeft bepaald dat de partner niets of minder mag erven, kunnen er wettelijk na het overlijden toch rechten ontstaan voor de langstlevende partner. De partner kan bijvoorbeeld het vruchtgebruik van de woning en de inboedel claimen. Ook kan de partner het vruchtgebruik van andere zaken claimen, bijvoorbeeld van een beleggingsportefeuille.

Soms ontstaan er ook voor andere nabestaanden wettelijke rechten met betrekking tot de nalatenschap. Denk hierbij aan meewerkende kinderen in het bedrijf die daarvoor geen passende beloning hebben gehad.

Erfgenamen in uw situatie

Wat te doen als erfgenaam?

Inleiding

Of men accepteert dat men erfgenaam is, bepaalt men zelf.

Er zijn drie keuzes:

- zuiver aanvaarden;
- beneficiair aanvaarden;
- verwerpen.

Recht van beraad

Als erfgenaam heeft men het recht om informatie in te winnen over de bezittingen en schulden van de overledene. Volgens de wet heeft men hiervoor maximaal drie maanden de tijd. Dit is de periode van het recht van beraad. Het is belangrijk dat men gedurende deze periode geen dingen doet waardoor het lijkt alsof men de erfenis heeft aanvaard, bijvoorbeeld het leegruimen van de woning of het verkopen van spullen van de overledene.

Zuiver aanvaarden

In dit geval wordt de erfenis zonder voorbehoud geaccepteerd. Samen met eventuele andere erfgenamen wordt men eigenaar van de bezittingen en schulden van de overledene. Als er meer schulden dan bezittingen zijn, kunnen de schuldeisers hun schulden verhalen op het privévermogen van de erfgenamen. Verder is men samen met eventuele andere erfgenamen verantwoordelijk voor de afwikkeling van de erfenis van de overledene.

Beneficiair aanvaarden

De erfenis wordt in dit geval onder het voorrecht van boedelbeschrijving aanvaardt. De erfgenaam accepteert de erfenis alleen als er een positief saldo is en draait niet op voor een eventueel negatief saldo. De schuldeisers moeten tevreden zijn met wat er aan bezittingen in de erfenis is.

De verklaring van beneficiaire aanvaarding moet worden ingeschreven bij de Rechtbank. Hieraan zijn kosten verbonden.

Indien de nalatenschap door één of meer erfgenamen beneficiair aanvaard wordt, moet de gehele erfenis beneficiair afgewikkeld worden. Indien er minderjarige kinderen betrokken zijn bij de erfenis, wordt de erfenis altijd beneficiair afgehandeld (vereffend).

Lichte vereffening

Is er sprake van een eenvoudige erfenis, dan kunnen de erfgenamen zelf de vereffening doen. Er moet na het overlijden een boedelbeschrijving opgemaakt worden. Aan de bezittingen wordt een reële waarde toegekend en de schulden worden ervan afgetrokken. Als er dan nog iets overblijft, wordt dat alsnog verdeeld. Is het saldo negatief, dan hebben de schuldeisers het nakijken.

Zware vereffening

Bij grotere of ingewikkelder erfenissen die beneficiair worden aanvaard, is zware vereffening nodig. Die behelst onder meer de aanstelling van een gerechtelijk benoemde vereffenaar die actief op zoek gaat naar eventuele schuldeisers. Deze zware vereffening is vergelijkbaar met de procedure bij een faillissement.

Verwerpen

De erfgenaam weigert de erfenis. Men is niet aansprakelijk voor schulden, maar kan ook geen tegoeden claimen.

Bij verwerping gaat de erfenis door naar de volgende in lijn. Als er geen volgende in lijn is, of als ook die weigert, gaat het geweigerde erfdeel naar de andere erfgenamen. Als er geen erfgenamen zijn die aanvaarden, vervalt de erfenis aan de staat.

Niet iedereen kan een nalatenschap verwerpen. Een uitkeringsgerechtigde kan niet zomaar een erfenis verwerpen om te voorkomen dat zijn uitkering in gevaar komt.

Voor een verwerping moet men evenals bij de beneficiare aanvaarding een verklaring afleggen bij de Rechtbank. Hieraan zijn kosten verbonden.

Wat doen de erfgenamen in uw situatie?

Lined area for writing the answer, consisting of 20 horizontal lines.

Wie mag alles regelen?

Inleiding

Na een overlijden moet er ontzettend veel gedaan worden.

Vooreerst dient de uitvaart geregeld te worden. Vervolgens dienen er allerlei administratieve, financiële en juridische zaken geregeld te worden. Om te bepalen wie deze zaken allemaal moet gaan regelen, zal er eerst bepaald moeten worden of er wel of geen testament is en wie de erfgenamen zijn.

Als eenmaal duidelijk is wie de erfgenamen zijn, dient bekeken te worden wie de zaken gaan afwikkelen. Doen dit de gezamenlijke erfgenamen? Of krijgt één van hen de volmacht? Of is er misschien een testament waarin een executeur benoemd is?

Gezamenlijke erfgenamen en volmacht

De afwikkeling van de nalatenschap is de verantwoordelijkheid van de erfgenamen. Zij moeten gezamenlijk alle beslissingen nemen en alle zaken regelen. Dit kan praktisch gezien lastig zijn, bijvoorbeeld als de erfgenamen ver uit elkaar wonen. Ook bij tegenstrijdige belangen leidt dit vaak tot problemen.

Om dit te voorkomen kunnen de erfgenamen er gezamenlijk voor kiezen om iemand volmacht te geven om namens hen de nalatenschap verder af te wikkelen. Indien men hier overeenstemming over bereikt is het belangrijk dat dit ook schriftelijk wordt vastgelegd, zodat duidelijk is wie de volmacht krijgt en welke bevoegdheden hij/zij heeft.

Er is een executeur benoemd

Heeft de overledene een executeur benoemd dan is hij/zij degene die de nalatenschap gaat afwikkelen, tenzij hij/zij de benoeming niet aanvaardt. In dat geval is het weer de verantwoordelijkheid van de gezamenlijke erfgenamen.

Een executeur heeft tot taak de nalatenschap namens alle erfgenamen af te wikkelen en te beheren tot alles kan worden verdeeld onder de erfgenamen. De executeur beheert de gehele nalatenschap en moet namens de erfgenamen eventuele schulden van de nalatenschap voldoen. De erfgenamen worden vertegenwoordigd door de executeur.

De executeur maakt een boedelbeschrijving op en legt over het gevoerde beheer rekening en verantwoording af.

De executeur heeft veel rechten en verplichtingen die in de wet genoemd staan. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de overledene hem/haar bij testament extra taken en opdrachten heeft gegeven.

Wie mag alles regelen in uw situatie?

Wat moet er allemaal geregeld worden?

Inleiding

Er dienen allerlei administratieve, financiële en juridische zaken geregeld te worden.

Hierbij kunnen aan de volgende zaken gedacht worden:

Verklaring van erfrecht/verklaring van executele

In een verklaring van erfrecht staat wie de erflater (de overledene) is, wie de erfgenamen zijn en eventueel wie gemachtigd is om namens de erfgenamen te handelen.

Ook staat hierin of de overledene een testament heeft opgesteld. Ook wordt vermeld of de erfgenamen de nalatenschap zuiver of beneficiair hebben aanvaard dan wel verworpen hebben.

Voor het opstellen van een verklaring van erfrecht raadpleegt de notaris de overlijdensakte en het Centraal Testamentenregister (CTR, register waarin alle testamenteën staan geregistreerd).

Verder checkt de notaris het bevolkingsregister en stelt officieel vast of de overledene kinderen had.

Deze verklaring van erfrecht kan men voor tal van zaken nodig hebben, zoals het deblokken van de bankrekeningen, het innen van uitkeringen, wijzigen tenaamstellingen, enzovoorts. Het is derhalve belangrijk dat de verklaring van erfrecht zo spoedig mogelijk na een overlijden wordt opgesteld.

Indien er een executeur in het testament is benoemd, kan de notaris in plaats van een verklaring van erfrecht ook een verklaring van executele opstellen. Hierin staat wie de executeur van de nalatenschap is en wat zijn of haar bevoegdheden zijn.

Op grond van de wet moet een executeur onder meer schulden betalen en legaten afgeven. In het testament van de overledene staan de bevoegdheden van de executeur omschreven.

Voor een verklaring van executele hoeft de notaris geen uitgebreid onderzoek te doen naar de erfgenamen. Daarom kan een verklaring van executele sneller worden afgegeven en is deze vaak goedkoper dan een verklaring van erfrecht.

Het is natuurlijk ook mogelijk om een verklaring van erfrecht en een verklaring van executele in één notariële akte af te geven.

Informereren instanties

Na het overlijden moeten er diverse instanties worden geïnformeerd over het overlijden. Denk hierbij aan verzekeringsmaatschappijen, banken, leveranciers, enzovoorts.

Het overlijden wordt aangegeven en verwerkt in de registers van de Burgerlijke Stand van de gemeente van overlijden. Het overlijden wordt door de gemeente doorgegeven aan: de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, grote pensioenfondsen en zorgverzekeraars, de waterschappen, de Rijksdienst voor het Wegverkeer, het Centraal Administratie Kantoor en het UWV. Ook relevante afdelingen binnen de gemeente worden geïnformeerd, zoals belastingen en financiën.

Om te weten met welke instanties de overledene verder te maken had, kunt u zijn/haar administratie raadplegen.

Ook is het handig om de bankafschriften van het afgelopen jaar door te nemen om zo te zien welke abonnementen en lidmaatschappen de overledene had.

Het is uw eigen verantwoordelijkheid om na te gaan of alle instanties daadwerkelijk zijn geïnformeerd over het overlijden.

Lokale belastingen

De gemeente int verschillende lokale belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en het rioolrecht.

De onroerende zaakbelasting is afhankelijk van de waarde van de woning. Deze verandert dus niet door het overlijden. Wel is het verstandig om te kijken of de WOZ-waarde waarop de onroerende zaakbelasting gebaseerd wordt, juist is. Als deze te hoog is, kunt u hiertegen bezwaar maken. Dit is ook van belang in verband met de erfbelasting.

De afvalstoffenheffing en rioolrecht is een gebruikerslast. In de meeste gemeenten is deze lager voor eenpersoonshuishoudens dan voor meerpersoonshuishoudens. Als u alleen achterblijft, krijgt u een lagere aanslag voor deze belastingen. Dit regelt de gemeente intern.

Indien de gemeente het zogenaamde Diftarsysteem hanteert, is het vaste bedrag niet afhankelijk van een eenpersoonshuishouden of meerpersoonshuishouden. Het variabele bedrag is afhankelijk van het aantal keren dat de vuilcontainer wordt geleegd.

Abonnementen en lidmaatschappen

Abonnementen en lidmaatschappen kunnen worden voortgezet op eigen naam, indien u dat wenst. Indien u dat niet wilt, kunt u het abonnement c.q. lidmaatschap opzeggen. U kunt dan restitutie van het abonnements- of lidmaatschapsgeld vragen. Naamswijzigingen zijn niet noodzakelijk als het rekeningnummer hetzelfde blijft.

Nutsbedrijven

Het overlijden heeft geen gevolgen voor de tarieven voor gas, water en elektriciteit. Wel zal het gebruik mogelijk veranderen. Indien de woning leegstaat, kan er bij de nutsbedrijven het maandbedrag worden aangepast.

Waterschap

Het waterschap slaat de bewoners aan voor zuiveringsheffing en watersysteemheffing ingezetenen. De zuiveringsheffing voor een eenpersoonshuishouden is lager dan voor een meerpersoonshuishouden.

Auto

Als er een auto op naam van de overledene staat, moet het kentekenbewijs binnen vijf weken na het overlijden worden overgeschreven op naam van de nieuwe eigenaar.

U kunt dat regelen bij een postkantoor van PostNL dat RDW diensten aanbiedt. Daarnaast kunt u dat ook doen bij een RDW-balie. Neem het overschrijvingsbewijs, het tenaamstellingsbewijs (deel 1B) en een geldig identiteitsbewijs mee. Vergeet niet om ook de autoverzekering op een andere naam te zetten.

Geadresseerde post

Met de PostNL Nabestaandenservice kunt u aan de overledene geadresseerde post laten doorsturen naar elk gewenst adres in Nederland. Deze service kunt u aanvragen via internet.

Geadresseerde reclame en telefonische aanbiedingen

De toezending van geadresseerde reclame kunt u beperken door de gegevens van de overledene kosteloos te laten opnemen in het Postfilter Nationaal Overledenenregister. Daarnaast kunt u het telefoonnummer van de overledene inschrijven in het Bel-me-niet Register, zodat u op dat nummer geen telefonische aanbiedingen meer krijgt.

Identiteitsbewijs

Het paspoort of identiteitsbewijs van de overledene hoeft u niet in te leveren bij de gemeente. Wel is het verstandig om het paspoort of identiteitsbewijs ongeldig te maken, bijvoorbeeld door er een gaatje in te perforeren of er een stuk af te knippen.

Onderscheidingen

Koninklijke onderscheidingen, zoals Ridderorden/lintjes, worden aangetekend in de bevolkingsadministratie. Als men komt te overlijden, dan zal dat ook worden aangetekend in de bevolkingsadministratie. De nabestaanden zullen vervolgens het verzoek krijgen om de onderscheiding terug te geven of te sturen.

Nabestaanden kunnen een verzoek doen de onderscheiding te houden. Door betaling van een geldbedrag krijgen de nabestaanden de onderscheiding in bruikleen. De hoogte van het geldbedrag is afhankelijk van de soort onderscheiding.

Internet- en e-mailaccounts

Mogelijk heeft de overledene diverse internet- en emailaccounts. Misschien heeft de overledene vastgelegd wat hiermee moet gebeuren.

Als u de e-mailaccounts en profielen zelf wilt verwijderen, hebt u de betreffende inloggegevens van de overledene nodig. Zijn deze gegevens niet beschikbaar dan kunt u de internetbedrijven waarbij de overledene een account heeft, verzoeken om de gegevens en online profielen van de overledene te verwijderen en eventuele tegoeden over te maken aan de erfgenamen.

Social media

Bij sommige sociale netwerken kunt u voor het profiel van de overledene een herdenkingsstatus aanvragen. Het profiel blijft dan online zodat mensen die reeds via het sociale netwerk bevriend waren met de overledene, hem of haar online kunnen herdenken.

Wonen

Huurwoning

Indien de overledene gehuwd was en in een huurwoning woonde, wordt de achterblijvende partner automatisch de nieuwe (hoofd) huurder van de woning. Was de overledene alleenstaand en samenwonend, dan kan de partner alleen in de woning blijven wonen indien hij/zij medehuurder is of wordt. Is dat niet het geval dan dient men in overleg te treden met de verhuurder. Lukt het niet, dan kan er wel via de kantonrechter een verzoek tot het worden van huurder worden ingediend.

Indien de overledene alleenstaand was, kan de huur van de woning opgezegd worden. Hiervoor kunt u contact opnemen met de verhuurder.

Huurtoeslag

In Nederland heb je de zogenaamde huurtoeslag. Dat is een bijdrage aan de huurkosten van de Belastingdienst. De huurtoeslag geldt alleen voor zelfstandige woonruimte (geen onderhuur) en alleen voor woningen met een bepaalde huurprijs. De huurtoeslag is inkomens- en vermogensafhankelijk. Door een overlijden kan de inkomenspositie veranderen, waardoor men mogelijk voor (meer) huurtoeslag in aanmerking komt. Het is derhalve belangrijk om na te gaan of de achterblijvende partner recht heeft op (meer) huurtoeslag.

Eigen woning

Indien de overledene een eigen woning bezat, is het belangrijk om na te gaan of de erfgenamen de hypotheeklasten en de kosten voor het onderhoud van de woning kunnen opbrengen. Verder dient bekeken te worden of één of meerdere erfgenamen interesse in de woning hebben of dat deze verkocht dient te worden.

Tenaamstelling kadaster

Indien de woning bij het kadaster op naam van de overledene is gesteld, is het belangrijk om deze tenaamstelling aan te passen. Dit kan middels een verklaring van erfrecht, welke wordt ingeschreven bij het kadaster. Hieraan zijn kosten verbonden. Indien men het geen bezwaar vindt dat de woning op naam van de overledene staat, dan wel de woning op korte termijn verkocht gaat worden, kan men deze kosten besparen. Wordt de woning niet verkocht, dan is het raadzaam om de tenaamstelling aan te passen.

WOZ

De WOZ-waarde wordt vastgesteld naar het prijspeil op 1 januari van het voorgaande jaar. Dit is de waardepeildatum. Men kan een idee krijgen van de juiste waarde door de WOZ-waarde van de woning te vergelijken met verkoopprijzen van woningen die zijn verkocht rond de waardepeildatum.

Men kan dit op verschillende manieren doen:

- taxatie opvragen bij de gemeente; in deze taxatie staan de woningen vermeld die door de gemeente gebruikt zijn om de WOZ-waarde vast te stellen;
- aankoopprijs of verkoopprijs woning opvragen; met koopsominformatie van het Kadaster kan men de aankoopprijs of verkoopprijs van een specifiek adres of van woningen in een bepaalde postcodegebied opvragen.

Men krijgt jaarlijks een WOZ-beschikking thuisgestuurd. Op de WOZ-beschikking staat de WOZ-waarde die door de gemeente is vastgesteld. Is men het niet eens met de WOZ-beschikking dan kan men bezwaar aantekenen. Dit bezwaar moet men binnen zes weken na dagtekening van de WOZ-beschikking indienen bij de gemeente. Na het verstrijken van deze termijn staat de WOZ-waarde van het pand voor één jaar vast en is er geen bezwaar meer mogelijk.

De WOZ-waarde van de woning is belangrijk. Deze geldt namelijk als uitgangspunt voor een aantal fiscale regelingen. Daarnaast is de WOZ-waarde beslissend voor de waarde van de woning voor de aangifte van de erfbelasting. Indien deze WOZ-waarde te hoog is, is het belangrijk om hiertegen bezwaar aan te tekenen. Indien het bezwaar wordt toegekend bespaart dit erfbelasting.

Verzorgings- of verpleeghuis

Een kamer of appartement in een verzorgings- of verpleeghuis moet kort na het overlijden van de bewoner leeg worden opgeleverd. Elk verzorgings-/verpleeghuis heeft hiervoor een eigen beleid. Overleg met het huis hoeveel tijd u hebt om de kamer of het appartement leeg te maken.

Bankzaken

Om de bankzaken van de overledene te kunnen afhandelen, moet u de bank(en) informeren over zijn of haar overlijden.

Bankrekeningen op naam van de overledene

Een rekening die alleen op naam van de overledene staat, wordt bij overlijden veelal geblokkeerd zodra de bank verneemt van het overlijden. De pasjes, creditcards, pincodes van de overledene en van de eventueel gemachtigde zijn dan niet meer bruikbaar. Periodieke betalingen en automatische incasso's worden ook stopgezet. Enkel noodzakelijke betalingen, zoals huur, gas, water en licht, kunnen nog plaatsvinden. Daarnaast zijn veel banken ook bereid om de uitvaartkosten van de geblokkeerde rekening te laten betalen.

Als het saldo van de rekening lager is dan de uitvaartkosten, kunt u de rekening leeghalen om er een deel van die kosten mee te betalen. U hebt dan geen verklaring van erfrecht nodig.

De tenaamstelling van de bankrekening zal op erven van komen te staan. Wil je de tenaamstelling aanpassen heb je een verklaring van erfrecht nodig.

En/of-rekeningen

Indien de overledene een en/of-rekening heeft met een ander (partner of derde) dan kan die ander in principe over die bankrekening blijven beschikken. De betalingen kunnen gewoon doorgaan en er kan gewoon gepind worden of geld opgenomen worden. De pasjes, creditcards en pincodes van de overledene zijn echter niet meer bruikbaar. Voor wijzigingen van de bankrekening, bijvoorbeeld tenaamstelling of adres, heb je wel een verklaring van erfrecht nodig. Wordt er niks gewijzigd, dan is er ook geen verklaring van erfrecht nodig.

Spaarrekeningen

Gezamenlijke spaarrekeningen (en/of) lopen in beginsel door. Spaarrekeningen enkel op naam van de overledene worden geblokkeerd. Spaarvormen met een vaste looptijd kan men vaak pas verzilveren als de looptijd is afgelopen. Soms is het mogelijk om het bij overlijden te beëindigen.

Automatische incasso's/betalingen

Het is belangrijk om de automatische incasso's/betalingen van de overledene na een overlijden in kaart te brengen en daar waar nodig aan te passen c.q. op te zeggen.

Periodieke betalingen worden beëindigd middels een bericht aan de bank. Machtigingen voor automatische incasso's worden beëindigd met een intrekingskaart of een brief met handtekening aan de organisatie die de bedragen van de bankrekening incasseert.

Bankkluis

Voor het openen van een bankkluis heb je een verklaring van erfrecht nodig, tenzij de bankkluis op twee namen staat. De bank heeft geen registratie van wat in de bankkluis zit.

Beleggingsportefeuille

Om over een beleggingsportefeuille te kunnen beschikken heb je een verklaring van erfrecht nodig, tenzij de portefeuille om twee namen

staat. De waarde van de beleggingsportefeuille worden bepaald op basis van de koerslijsten op de overlijdensdatum.

Verzekeringen

Wanneer men wil voorkomen dat men veel kosten moet maken wanneer men om wat voor reden dan ook schade lijdt, sluit men een verzekering af. Elk risico kent wel een eigen verzekering.

Denk onder andere aan:

- opstal/woonhuisverzekering;
- inboedelverzekering;
- aansprakelijkheidsverzekering;
- rechtsbijstandsverzekering;
- (motor)rijtuigenverzekering;
- doorlopende reisverzekering.

Levensverzekering en kapitaalverzekering algemeen

Een levensverzekering kan men zelf afsluiten. Er zijn meerdere vormen. Men kan er bijvoorbeeld voor kiezen dat het verzekerde bedrag na het overlijden ineens wordt uitgekeerd. Een andere vorm keert na het overlijden een maandelijks lijfrente uit. Een financieel adviseur kan vertellen wat de mogelijkheden zijn.

Volgens de Successiewet moet degene die de erfenis krijgt daarover erfbelasting betalen. Dat geldt ook voor overlijdensuitkeringen uit een levensverzekering. Maar het is mogelijk om de uitkering te krijgen zonder dat daarover erfbelasting is verschuldigd. Hiervoor dient men aan een aantal voorwaarden te voldoen. Doe navraag hierover bij een financieel adviseur.

Daarnaast is het helemaal niet vanzelfsprekend dat bedragen die als gevolg van het overlijden worden uitgekeerd, ook automatisch toekomen aan de erfgenamen. De begunstiging van de polis is beslissend aan wie er uitgekeerd wordt. Het komt namelijk voor dat bij

het afsluiten van de polis niet de erfgenamen, maar iemand anders als begunstigde wordt aangewezen.

Vaak zit een levensverzekering gekoppeld aan de hypothecaire geldlening. Het is namelijk de bedoeling dat het bedrag dat wordt uitgekeerd na overlijden, ook wordt gebruikt om de hypotheek af te lossen. Afhankelijk van de wijze waarop de levensverzekering is gekoppeld aan de hypotheek heeft dit verschillende gevolgen voor de te betalen erfbelasting en de bepaling van de rechten van de nabestaanden.

Inkomen

Door een overlijden kan de inkomenspositie sterk veranderen. Belangrijk is om na te gaan wat een eventueel overlijden betekent voor de inkomenspositie en of er mogelijk maatregelen genomen kunnen worden om een vermindering van de inkomenspositie te beperken c.q. op te vangen.

Werkgever

Indien de overledene een baan in loondienst had, dient het overlijden gemeld te worden bij de werkgever.

Volgens de wet heeft de achterblijvende partner van de overledene recht op een eenmalige overlijdensuitkering van de werkgever. De hoogte van deze overlijdensuitkering varieert van één tot drie maandsalarissen. Indien er een cao is, is hierin na te lezen hoe hoog de overlijdensuitkering is. De uitkering wordt verhoogd met het nog niet uitbetaalde vakantie. Ook is belangrijk om nog te declareren kosten of nog openstaande vakantiedagen te verrekenen met de werkgever.

Over deze overlijdensuitkering hoeft men geen loonbelasting en premies te betalen; het bedrag wordt bruto/netto uitgekeerd. De uitkering valt wel in de nalatenschap van de overledene en moet derhalve meegenomen worden in de aangifte erfbelasting.

Verder is het belangrijk of er eventueel nog werknemersspaarregelingen, zoals de spaarloonregeling en levensloopregeling, lopen.

Uitkeringsinstantie

Indien de overledene een uitkering van een uitkeringsinstantie ontving, wordt dit via de gemeente gemeld bij de desbetreffende uitkeringsinstantie.

Als achterblijvende partner van de overledene heeft deze recht op een eenmalige overlijdensuitkering. De hoogte van deze overlijdensuitkering is gelijk aan één bruto maanduitkering.

De uitkering wordt verhoogd met het nog niet uitbetaalde vakantiegeld van de overledene.

Financiën achterblijvers

Na het overlijden hebt u als achterblijvende partner mogelijk recht op een aantal financiële tegemoetkomingen. Deze verschillen per situatie.

Denk hierbij aan:

- nabestaandenuitkering;
- pensioenuitkeringen.

Kinderen

Het overlijden van een ouder is een aangrijpende gebeurtenis voor een kind. Niet alleen emotioneel, maar ook praktisch en financieel.

Minderjarige erfgenamen

Een minderjarig kind mag niet zelf besluiten om de erfenis te aanvaarden of te verwerpen. Dit moet door de ouder of voogd worden gedaan. De erfenis kan alleen beneficiair aanvaard worden, in geval van een minderjarig kind. Een minderjarig kind mag niet het risico lopen voor eventuele schulden van een nalatenschap.

Als de ouder of voogd niet binnen drie maanden na overlijden de nalatenschap beneficiair aanvaardt voor en namens het minderjarig kind, geldt op grond van de wet dat de nalatenschap door het minderjarig kind automatisch beneficiair is aanvaard.

Gezag en voogdij

Minderjarigen staan onder gezag van of een ouder of een voogd. De wijze waarop ouderschap ontstaat en gezag wordt verkregen, is afhankelijk van de aard en soort van de relatie van de ouders. Meestal hebben ouders samen het ouderlijk gezag over hun minderjarige kinderen. Als een van hen overlijdt, houdt de overblijvende ouder alleen het ouderlijk gezag. Een voogd komt pas aan de orde als de laatste/enige ouder overlijdt. Een voogd kan door een ouder of door de rechter worden benoemd. De ouder kan dit bij testament regelen. Is er geen voogd benoemd bij testament, dan zal de kantonrechter (in overleg met de Raad van Kinderbescherming) een voogd benoemen. De voogd kan familie zijn, maar dat hoeft niet.

Bewind

Naast het benoemen van een voogd, kan men als ouder ook een bewindvoerder benoemen. Deze bewindvoerder beheert het vermogen van het kind totdat het kind een bepaalde leeftijd heeft bereikt. Met een bewind probeer je het kind te beschermen tegen het verkwisten van het geërfde vermogen. De bewindvoerder beslist of het kind het vermogen mag aanwenden voor bijvoorbeeld een studie, aankoop huis, enzovoorts.

Opvang

Indien een ouder komt te overlijden kan het zo zijn dat er aanvullende opvang geregeld dient te worden. Hiervoor kan men een vergoeding vragen (kinderopvangtoeslag).

Financiën

Na het overlijden hebt u als achterblijvende ouder of verzorger recht op een aantal financiële tegemoetkomingen.

Deze verschillen per situatie. Denk hierbij aan:

- halfwezenuitkering
- wezenuitkering
- pensioenuitkeringen
- kinderopvangtoeslag
- alleenstaande ouderkorting
- kindgebonden budget
- kinderbijslag
- tegemoetkoming studiekosten via DUO

Schulden

Voor het vaststellen van het vermogen is het ook belangrijk om de schulden te inventariseren. De schulden zijn van belang voor de afwikkeling van de nalatenschap en de bepaling van hetgeen aan ieder toekomt en de uiteindelijk verschuldigde erfbelasting.

Bij schulden kan men denken aan:

1. hypotheek;
2. kredieten;
3. persoonlijke leningen;
4. openstaande rekeningen en belastingen;
5. schenkingen op papier;
6. schuldig gebleven erfdelen.

Hypotheek

Een hypotheek is een geldlening waarvoor onroerend goed als onderpand is gesteld. Er wordt derhalve een zekerheid gesteld tegenover de geldlening die wordt aangegaan. Er zijn diverse hypotheekvormen, waaronder aflossingsvrij, annuïteiten, lineair, enzovoorts.

Een hypotheek loopt door na iemands overlijden en maakt dus deel uit van de nalatenschap. Dit betekent dat de erfgenamen moeten doorgaan met het betalen van de rente en de aflossing. Het is mogelijk dat de bank de nog openstaande hoofdsom met rente opeist en de erven dit direct moeten betalen.

Maar de hypotheek kan ook overgaan op de erven. Het kan zo zijn dat de waarde van de woning hoger of lager is dan de het nog openstaande hypotheekbedrag. Zoek dit uit.

Vaak is het zo dat er een levensverzekering of overlijdensrisicoverzekering is gekoppeld aan de hypotheek. Het bedrag dat door de verzekering wordt uitgekeerd, wordt dan benut voor (gedeeltelijke) inlossing van de hypotheek.

Krediet

Een krediet is een zeker kapitaal (meestal geld) dat aan iemand is verstrekt maar waar op een zekere termijn een dienst of terugbetaling voor verschuldigd is, dus eigenlijk een lening. Binnen een bepaalde marge kan men steeds geld opnemen en weer aflossen. Dit in tegenstelling tot een persoonlijke lening. Een bekend krediet is het rood staan op de lopende rekening.

Persoonlijke lening

Een persoonlijke lening is een bankterm voor een consumptieve kredietvorm waarbij het geleende bedrag in één keer wordt uitbetaald en daarna door de lener in een vaststaand aantal termijnen wordt terugbetaald. Elke termijn bevat een aflossingscomponent en rente over de restschuld. De looptijd en de rente worden in de leenovereenkomst vastgelegd en kunnen gedurende de looptijd niet worden gewijzigd. Bovendien is het, anders dan bij doorlopend krediet, niet toegestaan om afgelost saldo weer op te nemen. Het verloop van de lening staat dan ook geheel vast.

Openstaande rekeningen en belastingen

Indien de overledene nog openstaande rekeningen had of nog een belastingaanslag moet betalen, zijn dit schulden in de nalatenschap. Belangrijk is dus om na te gaan welke rekeningen en/of aanslagen nog openstaan.

Schenking op papier

De schenking op papier is een schuldig erkenning uit vrijgevigheid van de ouders aan de kinderen, welke pas opeisbaar is bij het overlijden van de ouders. Men heeft dan de kinderen een schenking gedaan of een bedrag schuldig erkend aan de kinderen en vervolgens heeft men het geschonken bedrag weer terug geleend van de kinderen. De kinderen krijgen een niet opeisbare vordering op de ouders, welke in mindering gebracht mag worden op het saldo van de nalatenschap van één van de ouders.

Voorwaarden schenking op papier:

de schuldig erkenning moet notarieel vastgelegd zijn;
de ouders dienen jaarlijks een zakelijke rente te betalen aan de kinderen.

Vorderingen kinderen eerste overlijden

Als men erfgenaam is in een nalatenschap is dit van invloed op de situatie. Denk hierbij aan de situatie dat één van de ouders is overleden en men erfgenaam is, maar het erfdeel pas krijgt als de langstlevende ouder overlijdt.

Of anders: de partner is reeds overleden en de kinderen hebben mogelijk een vordering op de langstlevende ouder.

Indien kinderen een niet opeisbare vordering op de langstlevende ouder hebben, bijvoorbeeld door de wettelijke verdeling of een soortgelijke testamentaire regeling, vermindert deze vordering de omvang van de nalatenschap van de langstlevende ouder bij zijn/haar overlijden. Daardoor is meestal minder erfbelasting verschuldigd. Deze situaties zijn van belang om in kaart te brengen, aangezien dit van invloed kan zijn op de nalatenschap.

Belastingen

INKOMSTENBELASTING

Als er iemand komt te overlijden, eindigt zijn belastingplicht. De erfgenamen moeten de belastingzaken van de overledene afhandelen. Meestal moet er nog één aangifte inkomstenbelasting gedaan worden, middels het F-biljet. Bij de eigen aangifte inkomstenbelasting moet men rekening houden met de erfenis.

Aangifte invullen

Fiscaal partnerschap

Gehuwden en geregistreerde partners zijn voor het overlijden altijd elkaars fiscale partners. Na het overlijden van de partner mag men zelf kiezen of men voor de belasting wel of niet wordt gezien als fiscaal partner. Vaak is het wel aantrekkelijk om toch voor fiscaal partnerschap te kiezen. Men kan bij sommige inkomsten en aftrekposten kiezen hoe men die verdeelt, zodat men belasting kan besparen.

Buitengewone uitgaven

Buitengewone uitgaven zoals ziektekosten die de overledene maakte tijdens zijn/haar laatste fiscale jaar, kan men aftrekken door een aangifte inkomstenbelasting in te vullen. Als er sprake was van fiscaal partnerschap, kunnen deze aftrekposten over beide partners worden verdeeld.

Alle kosten die met de uitvaart te maken hebben, zijn niet aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.

Inkomsten van de partner na het overlijden

Het is mogelijk dat er nog inkomsten zijn van de overledene na zijn of haar overlijden, de zogenoemde postume inkomsten (bijvoorbeeld rente, dividend, huuropbrengsten, enzovoorts). Hierover moet men als erfgenaam belasting betalen. Alleen loon dat na de overlijdensdatum wordt uitbetaald, valt onder de inkomstenbelasting van de overledene.

Veranderingen in de heffingskortingen

Het is mogelijk dat men door een overlijden in aanmerking komt voor (meer) heffingskortingen, bijvoorbeeld voorlopige teruggave, aanvullende ouderenkorting, alleenstaande ouderkorting. Hierdoor betaalt men minder belasting en houdt men meer geld over. Dit soort wijzigingen moet men zelf doorgeven aan de belastingdienst.

Kinderen betalen niet over vordering

Indien er sprake is van een wettelijke verdeling krijgen de kinderen een geldvordering op de langstlevende echtgenoot. Deze geldvordering wordt voor hen pas opeisbaar als de langstlevende echtgenoot komt te overlijden. Daarom is deze geldvordering gedefiscaliseerd, dat wil zeggen vrijgesteld van de belastingplicht oftewel fiscaal neutraal. De kinderen hoeven de geldvordering niet aan te geven als bezit in box III. De schuld is voor de langstlevende echtgenoot ook niet aftrekbaar in box III.

ERFBELASTING

Als er iemand komt te overlijden, vererft zijn vermogen (bezittingen minus schulden) naar zijn erfgenamen. De erfgenamen zijn over deze verkrijging belasting verschuldigd, de zogenaamde erfbelasting (voorheen successiebelasting genaamd). Erfbelasting is verschuldigd over de waarde van het vermogen op het moment van overlijden. Wat men moet betalen aan erfbelasting is afhankelijk van de hoogte van de verkrijging en van de relatie met de overledene (zie schema tarieven hieronder).

Voor 1 januari 2010 werd deze belasting successierecht genoemd.

Partnerbegrip

In het nieuwe systeem van de erfbelasting is er sprake van een partner als men gehuwd is of als men voor overlijden al vijf jaar onafgebroken een gezamenlijke huishouding heeft gevoerd (uitgangspunt is de gemeentelijke basisadministratie).

Indien er een notarieel samenlevingscontract is opgesteld, dan is er reeds sprake van partnerschap na zes maanden.

Stiefkinderen

Een verbetering in het nieuwe systeem van de erfbelasting is dat stiefkinderen van gehuwden en samenwoners op dezelfde wijze worden behandeld. Dat wil zeggen dat kinderen worden aangemerkt als kind van de partner aan wie zij niet verwant zijn.

Schema tarieven

In het nieuwe systeem van de erfbelasting (ingevoerd 1 januari 2010) wordt onderscheid gemaakt tussen drie groepen van verkrijgers. Elke groep verkrijgers kent twee tarieven.

Deel van de belaste verkrijging	Tariefgroep 1: Partner en kinderen	Tariefgroep 1a: Kleinkinderen	Tariefgroep 2 Overige verkrijgers
€0,00 – €117.214,00	10%	18%	30%
Vanaf €117.214,00	20%	36%	40%

Schema vrijstellingen

In het nieuwe systeem van de erfbelasting zijn ook vrijstellingen opgenomen. Deze vrijstellingen zijn afhankelijk van de relatie die men met de overledene had. De vrijstellingen worden van de waarde van de erfenis afgehaald. Men betaalt erfbelasting over de waarde die dan overblijft.

Relatie verkrijger tot erflater	Bedrag van vrijstelling
Echtgeno(o)t(e)/partner	€ 627.367,00
Kinderen en kleinkinderen	€ 19.868,00
Zieke en gehandicapte kinderen	€ 59.601,00
Ouders	€ 47.053,00
Overige verkrijgers	€ 2.092,00

Aangifte erfbelasting

Men ontvangt automatisch een aangifteformulier van de Belastingdienst. Is dat niet zo, dan moet men dat zelf regelen.

Als er meer wordt verkregen uit een nalatenschap dan het vrijgestelde bedrag is er erfbelasting verschuldigd. Bij de Belastingdienst moet dan aangifte worden gedaan. Zo'n aangifte erfbelasting moet in principe binnen acht maanden na het overlijden worden ingediend, tenzij men uitstel heeft verkregen.

Wat moet men opgeven?

Bij de aangifte moet worden opgegeven:

- de bezittingen op het moment van overlijden;
- de schulden op het moment van overlijden;
- de kosten van begrafenis of crematie.

Wat moet men betalen?

Binnen drie maanden na de aangifte krijgt men van de Belastingdienst te horen of er erfbelasting betaald moet worden en zo ja, hoeveel.

Kortom

Administratief:

- inventariseren en eventueel opzeggen van abonnementen, verzekeringen, klantenkaarten, lidmaatschappen en dergelijke. Vraag om teruggave van vooruitbetaalde bedragen;
- maak het identiteitsbewijs van de overledene ongeldig of lever het in bij de gemeente;
- informeer de werkgever en/of uitkeringsinstanties;
- breng alle instanties waar de overledene geregistreerd staat op de hoogte. Denk hierbij aan huisarts, ziekenhuis, bank, pensioenfondsen, enzovoorts;
- indien er sprake is van een huurwoning denk dan aan het opzeggen van de huur, danwel het aanpassen van de huurovereenkomst. Indien nodig, vraag dan huurtoeslag aan en verlaging van de gemeentelijke heffingen en dergelijke;
- inventariseer de inboedel en laat deze zo nodig taxeren;
- zeg verzekeringen op en laat ze aanpassen aan de nieuwe situatie;
- wijzig de tenaamstelling van vervoermiddelen;
- vraag een eventueel nabestaanden- of wezenpensioen aan;
- regel de zaken omtrent eventuele kinderen (wezenuitkering, kinderopvang, voogdij, enzovoorts).

Financieel:

- informeer de bank(en) van de overledene en regel de nieuwe bevoegdheid voor de rekeningen. Zeg rekeningen op of laat deze op een andere naam overschrijven. Hiervoor is een verklaring van erfrecht nodig;
- inventariseer de automatische afschrijvingen, creditcards, betaalcheques, enzovoorts, en zeg deze op bij de bank;
- inventariseer banksaldi per overlijdensdatum;
- inventariseer lopende schulden (hypotheek of huur, belastingen, enzovoorts);
- inventariseer nog te maken kosten (uitvaartkosten, notariskosten);
- inventariseer te ontvangen inkomsten (loon, AOW, belastingteruggave, enzovoorts);
- incasseer de verzekeringsuitkeringen;
- open een eventuele bankkluis en zeg deze vervolgens op;
- regel het beheer van eventuele effectendepots, onroerend goed en effecten;
- indien er sprake is van een hypotheek: licht dan de hypotheekverstrekker in en maak afspraken. Denk hierbij ook aan een eventuele verzekeringsuitkering of aflossing;
- vraag uitkeringen aan of laat deze wijzigen. Denk hierbij ook aan pensioenen.

Juridisch/fiscaal:

- indien nodig, laat door een notaris de verklaring van erfrecht (eventueel met boedelvolmacht) of verklaring van executele opstellen;
- indien nodig, onderteken een akte van verdeling bij de notaris;
- invullen van de aangifte inkomstenbelasting (F-biljet) voor de overledene;
- invullen van de aangifte erfbelasting in verband met het overlijden;
- bewaar de administratie van de overledene minimaal 5 jaar;
- regel, indien nodig, zelf een testament.

Een overlijden en nu?

Mijn ervaring met Consendo kan ik alleen maar héél positief noemen. Ik ben erg blij dat Noortje alles heeft geregeld na het overlijden van een familielid. Er komt zó veel bij kijken dat het fijn is dat een deskundige er naar kijkt en de zaken regelt en afhandelt.

*Ik kan en zal Consendo zeker anderen aanbevelen.
TOP!*

T 077 303 10 70

E info@consendo.nl

www.consendo.nl